

ARANYOSVIDÉK

FÜGGETLEN POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Megjelenik hetenként szombaton

Kiadóhivatal:

BOROSS JÓZSEF könyvkereskedése Fő tér 29. sz.
hol a hirdetések is felvételnek. Telefon sz. 34

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Égész évre — 8 kor. || Negyed évre — 2 kor.
Fél évre — 4 kor. || Egy szám ára 10 fill.

A lap politikai részének szerkesztője:

DR. FRIED FARKAS, felelős szerkesztő

A lap társadalmi részének szerkesztője:

BOROSS ELEK, társszerkesztő.

Szerkesztőség:

Torda, Vallássz.-tér 25. szám. Telefon szám: 22

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőség címére küldendők

Kéziratokat vissza nem adunk

Meghalt a király!

Harangok búcsuztató zúgása belevegyül a világ minden táján dörgő ágyuknak tömegek halálát, az egész világ égését és rettentő tusáját hirdető zajába. Fekete lobogók mélységes szomorúsággal hirdetik a lesújtó gyászirt, nemzetek mérhetetlen veszteségét: *Meghalt a király! Meghalt a mi jóságos szívü öreg királyunk!*

Átjárja a szivek és lelkek mélységét e hír s nyomában a kegyeletnek ihlete és imádságos áhitata fakad s lelki szemek előtt feltáruznak rendre, sorban a históriának beszédes lapjai, melyek *I. Ferencz József* király nagy szívét, uralkodói bölcsességét és fenkölt lelkét örökitették meg és hirdetik lelkes, szózatosszavakkal minden idők nemzedékeinek.

Látjuk bölcs uralkodónkat, mint nemzetünk jóságos Atyját a Trón ragyogó szférájában Istentől elhivatva, nagy és nehéz uralkodói feladatok megoldásában minden erejével fáradozni. Látjuk, a mint Szent István királyhú nemzetének alkotmányos törekvéseit, jogos óhajait, nagy és súlyos történelmi időkben megértő lélekkel magáévá teszi s apostoli gondoskodással megvalósítja úgy, hogy a sokat szenvedett Magyarország egéről eltűnnek a multak fellegei s király és nemzet szive az Égi szeretet és megértés szent frigyében kapcsolódik, forrik össze elválaszthatatlanul. Királyhú nemzet s nemzet-szerető király szivének összedobbanása volt a nagy király koronájának ragyogó glóriája, mely késő agastyáni korának, hosszú uralkodásának utolsó percéig minden napját megszentelte.

Hosszu uralkodása alatt angyali szivü feleségének, a magyar nemzetet szivén hordozó Erzsébet királyasszonynak nagy szive és fenkölt lelke hivesges támogatója volt Királyunknak az uralkodás súlyos gondjaiban s különösen a magyar nemzet érdekében érvényesült igen sokszor ez az isteni küldetészerű királyasszonyi gondoskodás és magasztos szeretet, nagy és nehéz idők viharai közepette is. És meghalt a Király a felséges királyasszonynak, Magyarország szent Erzsébet Nagyasszonyának ne-

venapja utáni másodnapon, a mikor még lelkünk telve volt a kegyeletos emlékezés zsolozsmáival.

86 év kiváltságosan hosszú életkor még a nem koronás fők egyszerű életfolyásának keretei közt is. Mily nagy idő királyi életkornak s mily hatalmas, mily tartalmasan nagy életkora volt Ferencz József királyunknak, kinek kiváltságosan hosszú életében oly sok megrendítő megpróbáltatást juttatott a Végzet. Bő mértékben volt része könyhullatásban, csapások és veszteségek miatti szivfájdalomban, nagyreményü daliás fiának, trónja várományosának, áldott szivü feleségének végzetes halála miatti mérhetetlen gyászban . . .

És nagy szive, erős lelke mindig megbirkózott a rázúdult csapások miatti bánattal, mert megacélozta lelkét az a tudat, hogy a király lénye, munkaereje, energiája nemcsak önmagáé, hanem nemzeté is, mely résztvevő lelkével osztozva királyá bánatában együtt érez vele örömben — búban s minden időkben egyaránt számít királyá rendületlen erejére, példaadó kitartására és büszke arra, hogy a koronás fő felemelve jár előtte . . . És 86 esztendőnek minden megpróbáltatásai közt is Ferencz József mint uralkodó ebben kiváltságosan nagy volt Apostoli békeszeretetet uralta lelkét s birodalmának nyugalmát, boldogságát a béke áldásával óhajtotta mindenha biztosítani. És mégis élete végén a legnagyobb világháboru középpontja lett birodalma, melynek fiai lelkes honszeretettel és királyhúséggel követték a király hadba hívó szózatát: „Mindent megfontoltam“ . . . És hősök vére özöne szenteli meg e nagy tusánk történetét: élet-halál harcot viv a magyar derék szövetségeseivel, királyá nagy eszméit követve — *a békéért*, melynek glóriás beteljesülése mindnyájunk szivének szent evangéliuma . . .

Ennek az evangéliumnak szivet átjáró zoltárai fakadnak fel szivünkben jó öreg királyunk ravatalánál s kegyeletünknek a béke fehér virágaiból font koszoruját letesszük sirjára, a harcok zajában elszenderült glóriás béke-apostolnak.

A király betegsége és halála.

A betegség lefolyása.

Három héttel ezelőtt Kerzl dr. észrevette, hogy a király hangja kicsit érdes és ámbár a király kijelentette, hogy jól érzi magát, Kerzl dr. kisebb lebedéket talált az inyen. Elhivatták Ortner tanárt, aki megerősítette Kerzl dr. megállapítását. A király hallani sem akart arról, hogy munkáját abbahagyja. Pár nap múlva észrevették, hogy a rekedtség ismét fellépett. Ujra elhivták Ortner tanárt, de máskülönben a király jól érezte magát és jó hangulatban volt.

Két hét előtt gyomorrendellenesség és étvágytalanság mutatkozott. A hurut makacssága aggodalmat okozott az orvosoknak, mert 1914 áprilisában a király hasonló körülmények között betegedett meg. Azóta a király állapota, bár nem feltűnően, de rosszabbodott. Mindazáltal éjszakai nyugodtak voltak. A keddre virradó éjjelt már nem töltötte nyugodtan a király. Reggelfelé száraz köhögés fogta el és amikor reggel fél négy órakor felkelt, fáradt és levert volt.

Kedden korán reggel az orvosok megállapították, hogy a hőmérséklet emelkedett s hogy a hőemelkedés a lázra ingerlő köhögésre vezethető vissza. A láz egész nap tartott s a hőmérséklet emelkedett.

A láz kedden is iróasztalánál, részben támlásszékeiben találta a királyt. A kastély előtt naponként nagy embertömeg gyűlt egybe s részvétellel érdeklődött a király állapota iránt.

Kedden, vagyis november 21-én este kilenc órakor Ő Felsője teljesen elgyengült és *csendesesen elhunyt.*

A király halálos ágyánál s a halál pillanatában is jelen volt *Károly Ferencz József* trónörökös.

A király betegsége naponta kétszer ment jelentés Vilmos császárnak, a szutánnak s a bolgár királynak. A szövetséges uralkodóknak a halálhírt is azonnal jelentették.

Katharrális tüdőgyulladás.

Bécs, nov. 21.

A Zeit reggeli száma írta a király állapotáról: Az akut gócgulladás keltetése a tüdőben csak akkor ad okot aggodalomra, ha a gyulladás tovább terjed. Ez esetben tartani kell további komplikációktól.

A király állapotáról kiadott orvosi jelentés azt mondja, hogy az egyszerű bronchialis catharrushoz korlátozott, nem kiterjedt katharrális tüdőgyulladás járult. Öreg embereknél ez a baj komolyabb, mert a betegség góca a tüdő nagyobb részeire is átterjedhet. Természetes, hogy az étvágy is csökkent. Nagy gondot kell fordítani a beteg bőseges táplálására.

Az Őfelségénél beállott könnyű tüdőgyulladás fokozott óvatosságra inti a kezelőorvosokat. A hőmérséklet némileg emelkedett és befolyásolta a közérzetet.

Az utolsó audenciák.

Bécs, nov. 21.

Őfelsége reggel nyolc órakor Mária Valéria főhercegnő látogatását fogadta, délelőtt tíz órakor Burián külügyminisztert fogadta kihallgatáson.

A halál.

Bécs, nov. 21.

A M. T. Irodának jelentik huszonegyedikéről: A császári „Wiener Zeitung“ külön kiadása jelenti, hogy Ő császári és királyi apostoli felsége I. Ferenc József, ma folyó hó 21-én este kilenc órakor Schönbrunn kastélyában csendesen elhunyt az Urban.

A halálhír Budapesten.

Budapest, nov. 21.

Este 11 órakor gróf Tisza István miniszterelnök értesítette a kormány valamennyi Budapesten időző tagját a király haláláról és nyomban minisztertanácsot hívott egybe, amely éjjel egy órakor még tart.

Közben gróf Tisza távozott a miniszter tanácsról és 11 óra 10 perckor Albrecht főherceg és Rosner Ervin báró miniszter társaságában Bécsbe utazott.

Budapesten a rendőrfőkapitány biciklis rendőröket küldött szét, akik a kávéházakban a zenét elhallgattatták. A mulatókban a zenét betiltották, a Royal-orfeumban Nagy Endre bejelentette a király halálát, amely mély hatást tett.

Az összes fővárosi színházakban orfeumokban, mulatókban az előadásokat befejezték, sehol semmiféle zene nem játszik.

Elsőnek a „Budapesti Hirlap“ adott ki kedden éjjel 1 órakor külön kiadást, csakhamar követték ezt a többi lapok rendkívüli kiadásai is. Magyarország szive: Budapest főváros minden házán lobogó leng, zászlók és zúgó harangok hirdetik a nemzet gyászát.

Fővárosunk gyásza külsőségeiben is impozáns.

Torda gyásza.

Királyunk halálhíre szerdán délután 3 órára érkezett Tordára, hol szintén általános mély megilletődést keltett. A városházára és vármegyházára azonnal kitűzték a fekete lobogókat s ezt követően alig pár perc alatt az összes középületeken és igen sok magán házon is gyászlobogó lenggett.

Az országos gyász miatt mindenü zene további intézkedésig tiltva van.

A király életéből.

Ferenc József esküvője.

1853. augusztus 18-án 23 éves korában jegyezte el Erzsébet bajor hercegnőt és megbizta gr. Majláth Jánost, hogy a magyarok történetére tanítsa bájos menyasszonyát. 1854. április 24-én esküdt meg Erzsébettel Ferenc József. Számos főpap és főúr volt jelen az esküvőn.

A millenium után.

Bármilyen nagy csapások érték őt családi életében, előbb fiának, a trónörökösnek, majd a nemzet szentjeként szeretett feleségének halálával, a nemzet legnagyobb politikai viharok idején sem felejtette el, hogy királyi atyái jósággal és csodálatos, fáradhatatlan munkássággal csupán népe javának és boldogságának előmozdítására szenteli élete minden gondját. Ő maga is hangoztatta ezt 1914. július 28-án, a mostani óriási háború kitörésekor népeihez intézett hatalmas kiáltványában.

A békét, melyet annyira óhajtott, előbb megtalálta, mint magyar népe; de az Ő sirjából erre a népre visszragyogó örök világosság fel fogja deríteni azt az utat, a melyet népünknek követnie kell, hogy immár néhai nagy király emlékéhez és a magyar nemzet történelmi küldetéséhez méltóan fejezhesse be ezt az óriási küzdelmet.

A koronázás.

A fejedelem jó szive angyali feleségének közbenjárására teljesítette a nemzet kívánságát: a koronázás az alkotmány helyreállítása után megtörtént 1867. június 8-án és ettől fogva úgy, ahogy báró Eötvös József megjósolta, szeretett király lett belőle, sőt ahoz a népszerűséghez, amely Ferencz Józsefet környezte, a Habsburg-családból való egyetlen királyunk történetéhez sem hasonlítható.

Küldjünk meleg ruhákat katonáinknak!

Krajovát, Nyugat-Oláhország fővárosát megszállottuk.

Budapest, november 21.

(Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A hadsereg főparancsnoksága hivatalosan közli: Krajovát, Nyugat-Oláhország fővárosát ma délelőtt birtokunkba vettük.

(Hivatalos.) Keleti harctér: Károly főherceg vezérezredes hadsereg-arcvonala; A Zsil mindkét oldalán küzdő szövetséges haderők az ellenséget tovább üzték. Az Olt folyótól keletre megvetettük lábunkat a Scaunitól délre emelkedő magaslatokon. — Kampolungtól északra az ellenség folytatta támadásait, erőfeszítései ismét hiábavalók voltak. —

Kövess tábornok hadseregénél német vadászok a Ladova területén sikeres járőrvállalkozást hajtottak végre.

Lipót bajor herceg altábornagy arcvonala: Csekély harci tevékenység.

Olasz harctér: Bigliától délre csapataink által nemrég elfoglalt árkok ellen intézet mélyen tagozott ellentámadást visszavertünk.

Délkeleti harctér: A cs. és kir. csapatoknál nem volt jelentősebb esemény. HÖFER altábornagy.

Kiadó FÜSSY JÓZSEF